

pa zaukal bi, zaklicaj:
Bodi zdravo, novo leto!

Toda nimam jaz peruti
kakor ptičke lahkokrile;
ah, ne morem jaz leteti
kakor ptičice po zraku . . .

Kaj zdaj delate, poljane,
kaj vi gozdi in vi gaji?
Ali pesem novoletna

tudi vas je obiskala?
Kaj zdaj delate, vasice?
Ali je objela radost
novoletna vaše koče?
Morda, morda zapuščene,
zatopljene v težke sanje,
zrete čez poljane bele,
pa ne veste, pa ne veste,
da je danes dan veselja,
da je danes **Novo leto!**

Vekomir.

Do Jordana in Nila.

(Potopisne črtice. — Napisal F. K. Gregorec.)

Lani osorej sem čul prvič, da se namerava prirediti na jesen prvo slovensko romanje v Jeruzalem. Ta novica mi kar ni šla iz spomina, dokler nisem tudi sam sklenil: tudi jaz pojdem v Sveto deželo. Tako živo so mi stopili pred oko vsi oni sveti kraji, ki so nam znani iz svetih zgodb našega odrešenja, da je dozorel v meni karbrž trdni sklep: pojdem in pojdem, naj bo že kakorkoli hoče. Sklep je bil storjen, vse težkoče premagane, in s komerkoli svojih prijateljev sem se sešel, sem mu povedal odločno in odkrito: v Sveto deželo pojdem tudi jaz. Prebiral sem medtem knjige in spise o teh svetih krajih, in moj duh se je že izprehajal ondi, kjer je nekoč hodila noga našega Odrešenika. Pri tem sem pa mislil tudi na vas, drobni prijatelji in prijateljice našega Vrta, in sklenil sem, da popišem svoje potovanje in bivanje v Sveti deželi in v Egiptu tudi vam, da greste vsaj v duhu tudi vi z menoj na vse one svete kraje, o katerih ste slišali že toliko lepega od prvega začetka svojega šolanja.

Dolga je pomlad, dolgo poletje. Toda kmalu, kmalu je minulo oboje, in kakor v hipu je bil tu dan odhoda. Težko je popisati, kako mi je bilo tedaj pri srcu. Mešalo se je v njem veselje in skrb — kajti za pet tednov zapustiti svoje domače in odpotovati v tako daljne kraje, prebiti celih deset dni na širnem morju, hoditi po deželah nevernikov in še celo razbojnikov: to vseeno napolnjuje srce s skrbjo in mu brani, prosto se veseliti nepopisne sreče potovanja v najsvetejše kraje, kar jih je na celem svetu. Stopil sem na dan odhoda zaupno v domači župnijski cerkvi pred oltar Marijin — saj je ona „Morska zvezda“ — in opravil najsvetejšo daritev za srečno potovanje in za srečno vrnitev med svoje drage.

Hvala Bogu! Čez pet tednov sem stal zopet pri istem oltarju in sem daroval Gospodu dar srčne zahvale za varstvo na daljnem potovanju in za srečni povratek v ljubljeno domovino.

I.

Dne 1. septembra lanskega leta je bilo. Od vseh vetrov so se zbirali v Ljubljani Slovenci in Slovenke. Enajsta dopoldanska ura jih je zbrala v stolnici k skupni sveti maši za srečno potovanje. Tu je bilo videti ljudi domala iz vseh pokrajin slovenskih deželâ. Vse pa je prešinjala ena misel, ena želja, eno hrepenenje: videti kajkmalu svete kraje našega odrešenja. Prešinjala je pa vsa ta srca enainista bojazen: ali se bo pa tudi srečno dovršilo to potovanje? — „Angel božji, ki me vodiš,“ se je oglasilo s pevskega kora, in kar pretresla me je ta pesem v tistem trenutku... Morda se še nisem nikdar v svojem življenju izročil s tolikim zaupanjem svojemu angelu - varihu kot tisto uro. I, kako pa, tedaj je naša molitev šele prisrčna, kadar se resno zavedamo, kako nam je potrebna pomoč od zgoraj. „Kdor ne zna moliti, mora na morje iti,“ pravi stari pregovor. Mene pa je morje učilo iskrene molitve že tedaj, ko sem bil še na suhem in se šele odpravljaj na morje. Zvečer tistega dne smo se zbrali romarji v frančiškanski cerkvi, da se priporočimo tudi Mariji, svoji nebeški Materi, za varstvo na suhem in na morju.

V petek, dne 2. septembra, nekoliko čez četrto jutranjo uro, pa se je premaknil in zdrdral prvi slovenski romarski vlak te vrste — in je potegnil čez petsto slovenskih romarjev proti obali Jadranskega morja. Tam jih je čakala romarska ladja, ki naj jih popelje do obrežja Svete dežele.

Iz jutranjega mraka se je razvilo ne preveč prijazno jesensko jutro. Na levi in na desni so se vrstile pred nami kraške goličave, dokler se ni ob osmi uri dopoldanski pokazalo na desnici pod nami morje adrijansko z gradom Miramar na svoji obali. Vse je tiščalo k desnim oknom; toda glas občudovanja je zastal vsakemu v grlu... Menda je bilo vsakemu tesno pri srcu, ko je zagledal tako negotovo cesto svojega potovanja. Ko se je vlak ustavil v Trstu, se je usula iz njega vsa romarska truma in hitela naravnost k morju in k svoji ladji. Na tej poti sem naletel na svojega dobrega prijatelja, ki me je prijazno pozdravil, toda nisem in nisem ga mogel spoznati. Pustil si je namreč rasti brado, da se je porastlega obraza tolikobolj postavil pred Turki in Beduini. No, pa saj tudi mene niso več poznali po povratku moji dobri župljani in šolski otroci, ko sem stopil čez pet tednov bradat mednje. Tako prenapredi brada človeški obraz.

* * *

„Tirol“ je bilo ime naši ladji — tak je bil napis na nje pobočju. Vsaka ladja ima namreč svoje ime, da se po njem loči od drugih, in še celo svoj pečatnik ima vsaka ladja kot pri nas mesta in občine. Prav pri kraju je stala „Tirol“; dva mostova sta vodila nanjo. Kot mravljinci smo se spustili nanjo, v strahu, da bi kdo ne zaostal in ne zamudil. A bil je to prazen strah. Ko smo bili že zdavnaj vsi na ladji, se vendarle ni in ni hotela zgeniti. Pospravili smo svoje stvari po odločenih prostorih; ogledovali tržaško mesto; opazovali množico tržaških Slovencev, ki so se zbrali v obilnem številu na obrežju, da se poslove od svojih rojakov, od prvih

Slovencev, ki zdaj skupno odhajajo na pot v Sveto deželo. Pevci zapoje: „Morje adrijansko“, mornarji se pripravijo na odhod — in nekoliko pred enajsto uro se jame gibati pod nami ladja, pa se obrača in odmiče od brega. Sto belih robcev se dvigne na obrežju nam v slovo; sto belih robcev na ladji se poslavlja od domače grude in od svojih rojakov. Na ladji je že postavljen oltar. Zbrani so pevci in pevke. Knezoškoj ljubljanski pristopi — oglasi se harmonij — slovenske mašne pesmi zaoré. S presveto daritvijo pričnemo morsko vožnjo. „Angel božji, ki me vodiš . . .“ to ljubko priporočilo nebeškemu varihu se je razlegalo po prvih valovih Adrijskega morja, katere smo prepluli.

Ako se je kdo izmed nas bal vožnje po morju, je bil takoj nekoliko potolažen, ko je došel na ladjo. Ladja je bila namreč dolga sto metrov in široka kakih dvanajst metrov in močno zgrajena. Tudi ima ladja „Tiroi“ še osem čolnov pripetih ob straneh za čas nesreče in še druge priprave, s katerimi bi se človek s pridom varoval, da bi se ne potopil. To vse je dajalo tudi boječim pogum, da so se z lehkim srcem izročili valovom. Tudi je vrh ladje do osem metrov nad morsko gladino, tako da se ni bati, da bi jo zagrnili morški valovi. Seveda mora imeti ladja mnogo prostora, da je v njej čez šeststo postelj; pa ravnoliko sedežev; in da je v njej shramba za živež za toliko ljudi; da so prostori za stroje in za druge priprave. Tudi tri žive vole smo peljali s seboj. Te smo polagoma použili. Sredi ladje je dihal parni kotel nočindan; on je pač duša vsega delovanja na ladji: on goni in vodi ladjo; on kuha in peče; on razsvetljuje z električno lučjo vso ladjo. Celo pot od Trsta do Jafe ni prenehal delovati niti za sekundo, četudi smo se vozili od petka enajste dopoldanske ure do šeste jutranje ure prihodnje srede. Vsa ta morska pot je dolga 2439 km. Ko bi zamrznilo, in bi ti hotel iti peš to pot, bi rabil zanjo najmanj 48 dni, ako bi hodil 12 ur na dan. Skoro pet dni smo se vozili po morju.

Kaj smo neki počeli — si boste mislili. Dolgčas nam pač ni bilo. Imeli smo vedno dovolj opravila in zabave. Na krovu sredi ladje je bilo postavljenih osmero oltarčkov. Na teh je maševalo vsak dan od četrte jutranje do devete dopoldanske ure do osemdeset duhovnikov. Ob devetih je bila vsak dan slovesna sveta maša z govorom. Da je bilo še slovesneje, so tudi streljali pri glavnih delih svete maše z malim kanončkom. Nad srednjim oltarčkom je stal kip Matere božje in pri njem lepa romarska zastava svetega Cirila in Metoda. Popoldne je bil vsak dan tudi govor poučne vsebine in pete litanije. Vmes pa so se glasile dannadan nabožne in druge pesmi. Romarji so ogledovali tudi razne kraje in mesta po obalih, ob katerih smo se vozili, ali pa so občudovali različne naprave na ladji. Mnogo romarjev je pa tudi bilo, ki so imeli opraviti z morsko boleznijo. Čudno je namreč to, da ono lahkotno zibanje ladje povzroči marsikom nepriliko, da ga tišči in boli v glavi, ko vendar na suhem prah in drdranje, ropotanje in tresenje voza nikomur ne povzroča bolečin v glavi. Je že menda bolje tudi za vas, prijateljčki moji, ako vas vaši starši ne zibkajo in ne ljubkajo preveč, temveč vas drže strogo in ostro, ker zibkanje ne ško-

duje samo na morju, ampak tudi na suhem. Mene se ni morska bolezen karnič prijel; zato sem bil od ranega jutra do poznega večera vedno na straži, kje bom zasačil kaj takega, kar bi bilo vredno zapisati v dnevnik, da tako ohranim in prinesem domov in pripovedujem vam, svojim malim, v koristen poduk in v prijetno zabavo.

* * *

Kar vnaprej vam pa povem, da tako lepih in prijaznih krajev, kot je mila naša slovenska zemlja, nisem videl na vsem svojem potovanju. Te lepe ravnine v svojem cvetju; ti griči v svojem zelenju; ti velikani-snežniki z belimi kronami na svojih častitih glavah; te bele cerkve s svojimi vitkimi zvoniki; to milo zvonjenje — vse to je raj na zemlji proti krajem, katere sem ogledoval kesneje. V tujini se človek uči, ljubiti svoj dom . . .

Bolj pusto se je držalo nebo, ko je odplula naša ladja od Trsta in je nas vozila ob istrski obali. Najrajši bi bilo deževalo. Že je začelo nekoliko rositi, pa ni šlo prav dobro izpod neba; zato je pa rajši nehalo, dočim je zračil le hladan veter s precejšnjo močjo našo ladjo. Nebo se ni hotelo ves dan razjasniti. Šele zvečer so se pretrgali oblaki; toda le toliko, da sem mogel zapaziti „veliki voz“ in zvezdo severnico, in da sem mogel po njej določiti, „kje dom je moj“. S čudovito vztrajnostjo je spremljalo našo ladjo desetero velikih morskih ptičev, galebov.

Od poldne do mraka sem jih opazoval, kako so se poganjali za nami. Že sem mislil, da je ta ali oni omagal, ko se je spustil na valove. Toda ne — takoj se je zopet povzpел in je vihral za nami. V morju pa nisem zapazil ves čas svoje morske vožnje, tja in nazaj, drugega živega bitja kot takoj prvi dan dva po meter dolga delfina, ki sta se poganjala vštric po morju in se zdajinzdaj sunkoma prikazovala iz valov.

Ko pridem drugo jutro ob tretji uri iz svoje kabine na krov, smo se vozili mimo otoka Visa. Tam je premagala l. 1866. naša mornarica laško bojno brodovje. Ves dan je bilo oblačno. Romarjem se je poznalo, da imajo dokaj opraviti z morsko boleznijo. Zavili smo jo že toliko proti vzhodu, da so bile naše domače ure za celih deset minut prekasne.

4. septembra. Angelska nedelja. Noč je bila oblačna in deževna. Zjutraj se je začelo polagoma jasniti, in ob polosmih zjutraj se je razpenjalo nad nami jasno južno nebo. Angelska nedelja na morju! Mirno je plula ladja po valovih. Na ladji se je opravljala slovesna služba božja; razlegalo se je milo petje; mogočni streli so hiteli v neskončno daljavo. Svečan je res dan Gospodov na valovih širnega morja! Naše ure so zopet zaostale za dvaindvajset minut. Ladja se je zibala med nebom in med valovi. Ni se videlo nikjer suhe zemlje. Našemu očesu se je zdelo, da se vozimo po okrogli dolinici, obdani z velikanskim okroglim robom, na katerem se je pokazala tuintam ladja ali parnik, katerega smo pa srečali šele čez dobro uro. Nekako eno uro vožnje daleč je videti po morju. Eno uro prej se pa vidi plitvo morsko obrežje, preden pripelje ladja do njega. Seveda gore se pa zagledajo tudi že v daljavi dveh do treh ur.

Jasno vreme, ki nam je posijalo ta dan, to nas je spremljalo potem ves čas našega potovanja, razen pet minut dežja, ko smo bili v Nazaretu. Zavili smo v Jonsko morje. Dvigali so se pred nami iz morja drug za drugim grški otoki. Obrastle so njihove gore do vrha. Toda tam vlada zdaj že pozna jesen. Zato oko ne vidi nič zelenega. Vozili smo se pa tudi prav blizu ob otočičih, ki so dvigali samo gole glave nad morskovo površino.

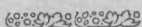
Ljubko so vihrale na zadnjem koncu ladje — papeževa in dve slovenski zaštavici in naznanjale grškim valovom, da nosi ta brod slovenski rod, ki je otroško vdan svojemu očetu v Rimu. Za nami je pa plulo osem grških bojnih velikanov (ladij) v eni vrsti. Te smo pa izgubili v večernem mraku izpred oči.

Po večerji sem šel na gornji krov, uživat bajnolepo južno noč. Temnomodro nebo se mi je zdelo mnogo višje kot naše, ker se vidi prav nizkodol do morske gladine. Zvezde so na morju mnogo živejše; „rimska cesta“ pa mnogo svetlejša kot naša. Do polnoči sem zrl tja gor na nebeški svod, zazrl tudi naše zvezde, ki so mi kazale kraj moje domovine. Ah, domovina se mi je pa zdela vse drugje, ko bi jo bil pričakoval. Zdelo se mi je tudi, da so na morju naše zvezde bližje horizonta, kot jih vidimo doma.

Ponedeljek zjutraj sem bil že ob treh na nogah. Prva pot mi je bila na krov. Po zvezdah sem spoznal, da smo krenili naravnost proti vzhodu, in na južni strani je bilo opaziti Kreto. Ko primerim svojo uro z ono na ladji, zapazim, da je moja že 35 minut za ladjino. Mimo Krete smo se vozili celih dvanajst ur. Šele popoldne ob treh smo se poslovili od nje. Akoravno se nismo vozili blizu mimo nje, priletel je vendar okrog sedme ure vrabec na našo ladjo in se je izpreletaval po njej. Priletel je menda pozdravit slovenski narod, ko se prvič vozi mimo njegove domovine. —

Ko nam je izginila Kreta s svojimi srednjevisokimi, do vrha obrastlimi gorami izpred oči, nismo zazrli prej suhe zemlje kot v sredo zjutraj — zaželjeno obrežje Svete dežele. Srečne oči!

(Nadaljevanje.)

Ob Adriji.

„Kje sin si moj, oj sinko moj! O pridi, vrni se nocoj! Glej, v burji koča mi ječi in morja grozni val grozi!	In majka plaka in ječi, vihar buči, morjé rohni, mlad brod bori se sred valov, v njem sinko vozi se domov.
---	---

Kaj iščeš v svetu sreče žar, ko dom razdira ti vihar in majka plaka bolečin! O pridi, vrni se, moj sin!“	Ne plakaj majka bolečin, ob zori te objame sin! Ej, on bogat je in krepak, razpršil reve bo oblak!
---	---

Na skalo bo ti zidal grad,
po morju vozil brod te mlad:
Ti Adrije kraljica boš
in sin gospod sred južnih rož.

I. V.

